

sledeče tri igre: „Slovenski Jurček“ v 3 djanjih, spisal Fr. Jaroslav; „Kovač“ v 1 djanji poslovenil Novomeščan, in „Repatica“ v 1 djanji, poslovenil Novomeščan. Gosp. Drag. Šauperl, kaplan v Laškem trgu, poslal je slovensko prestavo Schakspeareovega „Hamleta“ in gosp. Penn je naznanil svojo žaloigro „Ilija kmečki kralj.“ Vse te stvari pridejo na razgovor v IV. seji osnovalnega odbora, ki bode danes zvečer ob 8. uri.

— Iz loterijskih naznanil pozvedamo, da so ljudje na Kranjskem leta 1864 v malo loterijo zastavili 200.000 gld., iz nje pa dobili 115.000 gld. — Iz tega se pač očitno vidi, kdo ima dobiček od loterije.

— (*Postano.*) Na vratih na kant djane in zaprte bukvarnice Wagnerjeve je nabito naznanilo, da se njeni prostori od sv. Pavla naprej v najem dajo. Ker je g. Wagner po naročilu izdajal „Klasje domačega polja“ in ker so mu nekteri naročniki nekoliko naročnine naprej plačali, in ker se ne vé, kam je kopita pobral, vprašamo: ali se bode „Klasje“ še nadaljevalo in kje se bode izdajalo? ako pa prestane, kako se povrne predplačana naročnina, in kam se je zato naročnikom obrniti? En naročnik v imenu več družih.

— (*Odgovor na vprašanje gosp. A. Ž. na Žagi.*) Po razpisu c. kr. deželne vlade od 2. aprila l. l. (v „Oglasniku“ števil. 12.) dobijo tisti naši ranjenci v lanskih vojskah to miloščino, ki so bili pri 17. regimentu pešcev in v 7. in 9. batalijonu strelcev (jagrov). Po takem bi bili deležniki razpisane miloščine samo ti vojaki. Al ker namen te dobrotne naše domače naprave obsega menda vse naše domače vojake, bi po naših mislih vsak ranjen vojak, ki je Kranjec, če tudi je služil v kakem drugem polku, smel prositi te milošnje.

— (*Zahvala.*) V nedeljo 12. dne t. m. je potovala družbica iz Ljubljane k sv. Katarini na goro. Visokočastiti župnik gosp. Perjatelj sprejme preprijazno in k sebi povabi. Pri sv. maši čudili smo se izvrstnemu petju; še bolj pa se zavzamemo, ko po večernici zadonijo pesmi vsake vrste, celó srbske in hrvaške. Vse je bilo židane volje in dan je pretekkel, ko bi mignil. Vidilo se je tudi pri tej priložnosti, kako kmetje svojega dušnega pastirja čislajo in spoštujejo. — Družbica si v dolžnost šteje, očitno se zahvaliti prečastitemu gospodu za prijazno postrežbo in za veselje, ktero jej je napravil s petjem. Nihče se ni nadjal v visocih hribih tako izvrstnega petja in tako izurjenih pevcev. — Ob enem pa se priporoča tudi Novakov „Omnibus“ za tako potovanje zavoljo nizke cene in hitre vožnje. Mi smo bili jako zadovoljni.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Preteklo sredo je Njih Veličanstvo cesar z ogovorom slovesno odprl državni zbor. Obé zbornici (zbornica gosposka in zbornica poslancev) ste bili zbrani; nadvojvodov, kakor v prejšnjih zborih, to pot ni bilo zraven; zato je nagovor cesarjev bil tudi le ta, da je pozdravil pričujočo skupščino z besedami: „spoštovani gospodje obeh zbornic državnega svetovalstva!“ Nadvojvodov pa neki zato ni bilo to pot pričujočih, ker oni so principi celega cesarstva, v sedanjem državnem zboru pa je nadomestovana le polovica njegova, tedaj za samo polovico ne morejo pričujoči biti. Tako je dvalizem, to je, razcepljenstvo na dve polovici, povsod na poti, kamor koli se ozremo. Prestolni govor sam je tudi na dve polovici razdeljen: v prvem delu se giblje o zadevah dežel, ki so takraj Litave, v drugem povdarja zadeve un kraj Litave, to je, ogerske.

V prvem delu zagotavlja Njih Veličanstvo ustavno vladstvo, obeta postavu odgovornosti ministerske, premembo §. 13. februarskega patenta, po katerem bi se ustavna vlada hipoma lahko premenila v samovladstvo, razširjenje samouprava (avtonomije) itd. V drugem delu govori cesar bolj kot kralj ogerski in potrebo povdarja, da državni zbor potrdi to, kar se je Ogrom dalo ali kar se jim dati hoče; Njih Veličanstvo pravi, da bi ga to zeló žalilo, ako bi državni zbor ne pritrdil spravi z ogersko deželo, ker to bi ne bilo državi na prid; na novo bi se poskušalo marsikaj, pa vspeha bi ne imelo. Prevdarek stroškov in dohodkov državnih se za letošnje leto ne bode zboru predložil, ker za potrebščine tega leta je že skrbljeno; za drugo leto pa se bode ta prevdarek sestavil z dogovorom obéh polovic državnih. O unanjih zadevah je v prestolnem govoru malo rečenega. Konečno Njih Veličanstvo željo izgovarja, da naj vsi narodi Avstrije kakoršnega koli plemena, kakoršnega koli jezika se vstopijo okoli cesarske zastave in veselega srca zaupajo besedam začetniku cesarske rodovine, da Avstrija bode pod varstvom Vsegamogočnega stala in cvela do poznih poznih časov. — Na nekterih krajih je bil prestolni govor z glasno pohvalo sprejet; sploh pa minister Beust, kteremu se pripisuje osnova tega govora, ni bil tako srečen, da bi bil posebno ogrel poslance. Navada parlamentarna je, da na prestolni ogovor zbor odgovori s pismom (adreso), in tako bode tudi v tem zboru. Po predlogu barona Pratoberere se je v ta namen volil odsek, ki naj osnuje to pismo in to osnovo prinese potem v občni zbor. Reklo se je, da iz vsake dežele naj se v ta odsek (15 poslancev) volijo zastopniki; bila je pa to le lepa beseda, resnica pa ne, ker v tem odseku ne nahajamo nobenega Tirolca, nobenega Dalmatinca, pa še drugih ne. Slovenske dežele so zastopane po dr. Tomanu. Ta adresin odsek se je brž ustanovil, barona Pratoberera (nekdanjega ministra) za predsednika, pl. Kaisersfelda (dvalista z dušo in telesom) za njegovega namestnika, za zapisnikarja pa barona Tintia in dr. Tomana izvolil. 25. je imel odsek ta prvi shod; ministra Beust in Beke sta bila tudi pričujoča; sklenilo se je, da mora vsak molčati o tem, kar se govori in sklepa v teh shodih. Nemci so bili izprva razcepljeni na dva kampa (kluba), enemu je bil vodja Herbst, družemu Kaisersfeld; zdaj sta se že zedinila v enega, kateri je te vere, da „sprava z Ogri je stvar, zoper katero ni nič več govoriti.“ Teh nemških možakov se šteje zdaj 63. — Vse drugo, kar se je godilo dozdej v državnem zboru, nima posebne politične važnosti. Pravo življenje se začne tedaj v državnem zboru še le z obravnavo adrese. —

Deželni zbor ogerski, ali, kakor se rad baha „državni zbor“ ogerski, se je 17. dne t. m. tistih postav lotil, ktere morajo pred kronanjem ogerskega kralja gotove biti. V ta namen je predsednik ogerskega ministerstva grof Andrassy deželnemu zboru predložil osnovo 6 deželnih postav. Ker je treba, da naši bralci vejo, kaj počno zdaj Ogri, zato jim na kratko podamo teh 6 načrtov:

I. Zakonsko osnovo v tem, kako da se rešijo v kupne zadeve, ktere obstojé med deželami ogerske krone in drugimi pod gospodstvom Njih Veličanstva, stoječimi deželami.

Po kratkem govoru prednaša iz elaborata 67 to, kar spada k temu in končá s tem, da bodo naredbe tega zakonskega članka, ktere se ozirajo na obravnavanje skupnih stvari, dobile pravo moč še le takrat, kadar jih bodo sprejele po ustavni poti dežele Njih Veličanstva, ktere ne spadajo k ogerski kroni.

II. Zakonska osnova o premenjenji onih naredeb

III. zakonskega čl. leta 1847. in 1848., ktere zadevajo pravo palatina kot kraljevega zastopnika.

1. Njih c. kr. Veličanstvo izvršuje osebno izvršujočo moč z ogerskim ministerstvom na temelju postav in ustave; ker je pa III. zak. čl. leta 1847 in 1848 dal izvršujočo moč tadanjemu palatinu, kadar Njih Veličanstvo ni bilo nazoče, zato se vzame moč §§. 2. 3. 9. 11. 17. 19. 24. in 38. omenjenega zak. čl.

2. Volitev palatina se odloži dotle, ko bo vredjen obsežek delavnosti palatinove.

III. Zakonska osnova o premenjenji §. 12. čl. III. l. 1847. in 1848., kteri zadeva sestavljanje ministerstva. Ta paragraf je premenjen sledeče: na predlog predsednika ministerstva imenuje Njih Veličanstvo ministre.

IV. Zakonska osnova o prenapredbi §. 6. zak. čl. IV. l. 1847. in 1848. Ta §. je prenapredjen in povdarja, da se ima deželni zbor, ako se primeri, da ga Njih Veličanstvo razpusti ali da se seje odlože, pred ko ministerstvo račune za preteklo leto podá in proračun za prihodnje leto predloži, gotovo še v tistem letu in v takem času sklicati, da se more v zboru pred koncem leta obravnavati o dokončanih računih in o proračunu za prihodnje leto.

V. Zakonska osnova o provizoričnem preklicu one naredbe §. 5. zak. čl. V. leta 1847. in 1848., ktera zadeva zastopništvo čajkijskega okraja in banaške vojaške krajine.

Dokler se zdajna vojaška organizacija v vojaški krajini ne premeni na postavni poti, dotle se prekličje omenjeni zaukaz §. 5. zak. čl. V. leta 1847. in 1848. Vsled tega je volil čajkijski okraj 1 in banaška krajina 2 poslanca v deželni zbor ogerski.

VI. Zakonska osnova o ustavljenji zak. čl. XXII. leta 1847. in 1848., kteri zadeva narodno stražo.

Zak. čl. XXII. se prekličje dotle, ko bo uravnava brambe na postavni poti zvršena.

To so predlogi vladini; te dni se začne v zboru ogerskem razprava o njih.

Potem je odgovoril minister notranjih oprav baron Wenkheim na interpelacijo, ktero je stavil 16. t. m. poslanec general Stratimirović zarad izraza „Rajc“ namesto „Srb“, kterege je minister rabil v enem dopisu na kraljevo mesto Sombor in zarad tega, ali je vlada pripravljena prejemati ne le magjarske, ampak tudi v drugih jeziki sestavljene zapisnike in predloge.

O prvem delu vprašanja pravi, da v imenu „Rajc“ on ne vidi nič žaljivega. To ime se nahaja v postavah, in jez sem ga že večkrat rabil, pa nikogar mislil žaliti. V drugem delu vprašanja pa odgovori, da mora zapisnike le v magjarskem jeziku prejemati, in da to naredbo ne tirja le postava, ampak tudi pravica in naglo uradovanje. Poslanec Branovački se oglasi zoper to, da se najde izraz „Rajc“ v zakonu in prosi ministerstvo, da rabi nadalje le „Srb.“ Naposled izreče general Stratimirović, da ga je ministrov odgovor še bolj preveril, kako silno je potrebno, da se naprej ustanovi postava za pravo narodnosti in jezika. Zato bode tudi kmalu predložil zboru dotično osnovo.

Kako silno potreba je nemagjarskim narodom te postave, to se vidi iz odgovorov ministra, posled katerih se ne priznava nemagjarskim jezikom enakopravnost, ker le magjarski ima vladati kakor je poprej nemški. — Kako škodljiv je dvalizem Avstrii, videli smo zopet te dni v časniku „Der Arbeitgeber“ (list 527.), kteri izhaja v Frankfurt a. M. V sestavku pod naslovom „Oesterreichische Wirthschaft“ toži, da 600 prošenj za podeljenje privilegij ali patentov iz raz-

ličnih držav nerešenih leži pri ministerstvu kupčijstva, ker za ogersko deželo si ogersko kupčijsko ministerstvo pridržuje deljenje patentov, naše (cislajtansko) ministerstvo pa hoče to pravico imeti za vse dežele pod avstrijskim cesarjem, in to prav po pravici; zdaj je tedaj pravda o tem, in državni zbor jo bo moral tudi razsoditi; do tistihmal pa bojo — ležale te prošnje nerešene na škodo obrtnijstvu. „Če ob času prekucij — piše „Arbeitgeber“ — ko se vlada in narod pravdata za velika pravila, se take nenaravne reči godijo, se kaj tacega še zapopasti dá; če pa ogerski minister kupčijstva pravi: „Patente za Ogersko dovoljevati, je moja reč“, in avstrijski kupčijski minister na to odgovarja: „To mora državni zbor razsoditi“, in če po tem takem do tistihmal, dokler državni zbor ne razsodi te pravde, se ne delijo patenti niti za Avstrijo niti za Ogersko, tedaj ni težko razumeti, da to nikakor ni korist obrtnijstvu avstrijskemu. —

20. t. m. je izvolil zbor hrvaški svojega podpredsednika dr. Subotića in odvetnika dr. Šrama, da nosita adresu pred kralja na Dunaj. Toda deputacije niso pustili pred lice kraljevo, in, kakor se pripoveduje po Zagrebu, tudi pri kancelarji gospoda poslanca nista bila milostivo sprejeta. Zastopniki so med tem osem dni šetali se po zagrebškem tlaku in čakali odgovora. Odbori so sicer delali, ali brez vspeha. Ko je bilo izdelanih nekoliko zakonskih predlogov in je 15 odborikov zahtevalo sejo, je ban po zapovedi kancelarjeve prepovedal vsako sejo, dokler ne pride kraljev odgovor. 26. maja se je raznesel glas, da je pismo prišlo in res je bila za 27. dan t. m. ob 10. uri seja napovedana. Ban sam je predsedoval danes in ko je bil zapisnik zadnje seje prečitan in odobren, podá ban kraljevo pismo bilježniku; zbor ustane in stoječe posluša: da je zbor razpuščen, ker se ni nadjati sporazumljenja med njim in med vlado, in da bo vlada poklicala drugo zastopstvo. Sè živio-klici na kralja se je potem zbor razšel. — V Moskvo potujoči Slovani so bili povsod z veliko slavo in srčno gostoljubnostjo sprejeti; iz Petrograda, kjer so jih slavili na vso moč, so se odpeljali v ponedeljek. Drugi pot kaj več povemo o tem. — Turki še dozdej niso mogli vstajnike na Kreti premagati in jih težko kdaj bodo. Omer paša, kteremu se je zadnji čas vodstvo izročilo, je zgrabil s 16.000 vojaki v soteski Kalikrati 7000 vstajnikov. Ti so zapodili vso njegovo armado, od ktere je pri tem boju zgubil 3000 mož. — Na Balkanu vpor raste in turška vlada se boji, da vstane tudi v deželah, ktere mejé na Bulgarsko.

Žitna cena

v Ljubljani 25. maja 1867.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 6 fl. 40. — banaške 7 fl. 56. — turšice 4 fl. 14 — soršice 5 fl. 12. — rži 4 fl. — — ječmena 3 fl. 40. — prosa 3 fl. — — ajde 3 fl. 40. — ovsa 1 fl. 90.

Kursi na Dunaji 28. maja.

5% metaliki 59 fl. 75 kr. Ažijo srebra 124 fl. 50 kr.
Narodno posojilo 70 fl. — kr. Cekini 5 fl. 98 kr.

Loterijne srečke:

V Gradcu } 22. maja 1867: 42. 79. 87. 37. 74.
na Dunaji } 68. 39. 90. 66. 82.

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunji 5. junija.

V Trstu 18. maja 1867: 8. 34. 30. 57. 44.
Prihodnje srečkanje v Trstu bo 29. maja 1867.